

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

РЕЛИГИЈОЗНО И МОРАЛНО ВАСПИТАЊЕ ЖЕНСКИЊА.

ПО НЕМАЧКОМ ПИШЕ С. Ж.

1. Вера.

Страх господњи је почетак све мудрости, па тако и свега васпитања. Ништа на свету не постоји до онога, што се на Богу оснива, па тако и сам човек, чије биће, воља и рад од Бога зависи. Само отуда добија он своје право достојанство и узвишеност, само отуд му живот добија опстанка и сигурности и врлина вредности; само отуда бива цело његово биће срећно и благословено како по њега, тако и по друге.

Прва дакле и најглавнија тежња целог васпитања треба да буде та, да млађаном срцу овакав правац даде: да у њему религиозно осећање пробуди, подхрањује и усавшава. То се управо зове религија, а не спољни обреди, нити исторична штудија постанка религије, ни паметно учење извесних правила, која се на жалост често као и друге науке на позније године остављају, те се онда у извесним и одређеним часовима научити и набубати дају. Прва религија јесте религија срца, која

није за часове и времена везана, него се од првог часа свесног живота у нежном осећају чрез сам живот и овога посматрање усађивати мора, т. ј. мешањем и дружењем са побожним и богоугодним људма, са добрим мислима, речима и делима, које личе чистој душевној атмосфери, и које исто тако неприметно на напредовање и леп развитак духа, осећаја и срца дејствују, као чиста физична атмосфера на напредовање тела.

Ово је узвишени позив матера, и ту се огледа права важност и вредност тога позива. Само матере могу још незрелом детету, јутром кад га из постеље дижу, вечером, кад га у њу полажу, кад га хране, или му коју другу радост и угодност чине, осећање на Бога-Оца небескога, — дароватеља свију блага, у срцу му подстаћи, и благодарношћу и љубављу према њему испунити. И ова ће проста свакидашња навика праву религију у срцу детињем већма укоренити, него сва доцнија научна и високоучена доказивања о истини религије. И само ће му се тим уједно и вера у срцу на неки виши невидљиви

свет пробудити — у највише, до чега човек доспети може.

Исто тако ваља још за рана детету веру и љубав ка Исусу Христу као посланику божијем, који је за нас умрвo и васкрсао, који нас све, а особито децу, љуби, као што их нико не љуби, па тако исто и потребна вера у вечност, будући живот и његове награде и казне, уливати и укорењивати. Највећма се удубљују религијске науке у срцу детињем при последњим призорима, на име: при погребу каквог сродника или садруга напоменом, да ће се после кратког расанка у небесној слави и опет састати. Љубав к Исусу Христу, божијем Сину — вели један велики моралиста нашега доба — не може се доста рано и силно у души детињој побудити и оживотворити, јер оно преко Христа Спаситеља, Бога Оца у слави и величанству Његовом, а себе сама у својој слабости и ништавилу упознавати научи.

И ако је ово религијозно образовање у опште за свако добро васпитање преко потребно, то је оно тим више за образовање женскиња, по што у њиховом карактеру срце и осећање има превагу над свим, па је баш с тога и признаје за веру и љубав, и баш нарочито на то и упућено, а тим више је немоћније и несрећније, ако му овај виши правац њиховог истинског бића оскудева. Човек без религије кадар је још нешто, жена пак без религије није никако у стању бурама судбине и свима злим пороцима одупрети се.

Да би се ова цел постигла, још је од преке потребе и користи, да се деца у опште, а женска по наособ за времена навикавају, да пазе на спољне чине богоштовања, да недељне дане светкују, да у цркву иду и у те дане са читањем књига побожне садржине да се забављају, а пре свега да не пропуштају Богу се молити, и то онако да се моле, као што се то пристоји, узвишеним мислима к Богу и срдачним изливом према њему.

Божанствена наука новог завета ће се на овај начин у души детињој, која још није кадра оног вишег абстрактног дела схватити, неизгладиво удубити, осо-

бито главне тачке, као: да другима све оно чинимо, што хоћемо да они нама чине; да ближње своје као сами себе љубимо; да увреде праштамо, а да се не светимо, па и спрам самих непријатеља благи да будемо. Ради утврђења тога ваља чешће прочитавати она места и изреке из Светога Писма и других побожних књига, која се на то односе. У зрелијим би годинама могли извршност наше религије опширнијим тумачењем и читањем одличних писаца у Хришћанству упознавати и утврђивати.

2. Морал.

Моралне дужности — то су заповеди божије. Основа целом моралу — осећање добра и зла — од самог је Бога у срце наше усађена. По томе морал мора бити у тесној вези са религијом, од које једине има опстанка и праве вредности. Десет заповеди, које нам је сам Бог преко Мојсија дао, и које нам је после Исус Христос протумачио, потврдио, и на главну основу вере и љубави свео, садрже у себи цео морал. Ову љубав, као сам закон божији, ваља деци дубоко и врло озбиљно у срце улевати. Прво се има у души детињој још непробуђена мисао о Богу пробудити, у згодно време добра детиња свест оживотворити, учећи га, да цело његово биће од Бога зависи, па да се његовој светој наредби све мисли, сва воља и све жеље потчинити имају. —

Искуством се у хиљадама прилика посведочио, да је у тренутку искушења једна једина реч Светога Писма, која се као заповед божија у срцу представљала, више дејствовала, него сва филозофијска умовања. С тога је и нужно поступање тих заповеди, или удаљавање од њих, не — као што је обичајем постало — само као неуљудности и преступе, по као тешке грехе млађаном срцу живо представљати.

Поједине тачке, на које се при васпитању женскога пола особито осврнути ваља, јесу: покорност, саучешће, истинитост, мудрост, правда, целомудреност или девојачка невиност, постојанство и умереност. О овима ће се у другим одсецима по ближе говорити.

ПИСМА МОЈОЈ СЕСТРИ.

I.

Драга сејо!

У даљини сам, али се ипак сјећам тебе, мила сејо, јер ти си брату своме највеће благо! Ох, како те братац воли.... Не каже се бадава: Крв није вода!

У мојијем жилама струји црвена — српска крв — — — па и ако сам далеко од тебе, опет се сјећам тебе... Љубим те духовно...

Кад се сјетим сејо, твога красна стаса, лијепа гласа, црнијех обрва; ох, да знаш сејо мила! одмах ми срце брже закуца...

Сејо! имаш ли и ти љубави? — ако имаш срећна си!

Без љубави мртав је човјек...

Само тако осјећа ћеш миље овог варљивог свијета...

— Љубав је сласт — рај...

Ко плива у љубави... онај живи. Кога загријева љубав, он је: карактеран, он је патриота, он је миран у срцу и задовољан. Сејо! Љубав је права врлина хришћанска!

Љуби сејо, али истинито — не притворно. Српкиња се не поводи по светскијем страстима, она своје љуби, поштује и чува, она не носи на срцу своме само кућу, као прву бригу, она љуби и милу домовину.....

Да, домовину..... јер ко не љуби домовину, тај је изрод.. тог ће земља клети!...

Сејо! Љуби име свог рода, језик, вјеру а над свим на свету своју дјецу, своју узданицу, своју будућност.

О, сејо ти си срећна — имаш своје дјеце! Заслади им српску ријеч.. нека гучу српству... мали голубићи..... ах, како је то лијепо!...

Сејо, ти си мати!! За Србина најслађа, најмилија реч, па материнском бригом и његом

васпитавај своју дјецу, ули у њих дух... *дух живи*... Сјети се српске прошлости... сјети се: Јевросиме мајке, мајке Југовића. Њих узми за образац...

Не жали себе за свој пород.

Част своју чувај... Не клони!

Сваки рад, нек ти је користан... па ето ти благодети...

И у невољи покажи се, да си Српкиња, која умије и море трпјети.

Васпитање нек ти је истинито.

У сваком раду буди смјерна и примјерна.

„Ријечи уче, примјери навлаче.“

Што год радиш ради од срца, с' драгом вољом. Само тако ћеш показати, да си права мати.

Нико неће бити срећнији од тебе, него кад дочекаш од своје дјеце свако добро и срећу... Кад ти дјеца буду прави Срби и Српкиње.

То ти је сејо први дуг, кога ћеш се дуга опростити само, добрим и примјерним васпитањем и неговањем свога порода.

Сејо! године старе пролазе... а нове долазе... али дјело свако, то се биљежи у „*велику књигу*“, у којој је на вјекове записано свако дјело — било: добро, било зло...

То се нигда не заборавља.

Зато драга сејо! *ова нова 1892. година*, нек те руководи на свако добро дјело.

Синула је „*нова зора*.“

Погледајмо на прошлост...

А добар рад, мир, слога, истинита и права љубав одвешће нас у сјајну будућност.

Само на рад — напријед.....

Из даљине те поздравља!

Фоча, на Херцеговини 1891. године.

Твој искрени брат:

Марко.

ЗУБИ И ЊИХОВА НЕГА.

Најважнији услов је за одржање живота здрав и чист ваздух. После њега долази храна. Иста у онаком стању, у каквому се обично налази, не би нам користила, не би нас питала. кад се не би за то приуготовила. У том зуби имају главну задаћу, т. ј. да је иситне, ишваћу, да што лакша буде по желудац.

Зуби су клинасте кости, поређане у обе вилице, у свакој по шестнаест, свега их-дакле-има, разуме се одрастао човек — тридесет и два; утврђени су у нарочитим

жлебовима, а деле се на секутиће — или предњаке, очњаке и кутнаке. И горе и доле стоје напред у средини по четир секутића, десно и лево од њих по један очњак, а иза ових по десет кутњака, са сваке стране по пет, као што је овде означено: $\begin{matrix} 5. 1. 4. 1. 5. \\ 5. 1. 4. 1. 5. \end{matrix}$ Корен им је у жлебу вилице, врат у деснима, а глава је слободна, она се види, превучена је пак стаклајем, што се и емаљем назива. Сваки зуб има унутри у себи шупљиницу, којој отвор, улаз лежи на свршетку од корена. У тој шупљини је зубна клица т. з. пула, услед

које већином зубобоља долази; у њу воде малени и танани крвни судови и живци, од којих зависи осећање и храњење зуба. Осам секутића, четири очњака и осам кутњака израсту у детета од шест месеци до две године; то су вучићи- или баџи. Кад они пробијати почну, проузрокују болове и грчеве. Обично у седмој, осмој години живота испадају. После опет израсту — тако, да је до четрнаест година та промена у толико свршена, што онда не достају још само последњи — пети — кутњаци, дакле: свега четири. Ова избијају у 20. до 24. године, где кад раније, а често касније. Наш народ их зове пасји зуби, а Немци мудрачким паметним зубима. Први је надимак оправдан с тога, што растење њихово кат-кад веома боли, а други опет за то, што је човек онда већ у зрелом добу. Код културних раса обично и не израсту.

Како ли је људима, којима су слаби, рђави зуби, старима, код којих се у незнатном броју налазе?! Тешко им је жваката — и то баш најбољу, најшитавију храну, а онако кабаџа штетна је по стомак.

Главна је, да се уста и зуби чисто држе и не дати, да што међ њих западне и да онде и остане.

Чачкање зуба шкодљиво је — тим више, што је тврђа ствар, којом то чинимо. Најбоље је, да се и ради тога после јела чистом водом исперу.

Многи чине ово четкицом и прашком, што је у толико горе, у колико је она тврђа, а прах лоши, отровнији. Нарочито су они бели убитачни, што у води ружичасти постану. Ако се већ мора четкица употребљавати, нека је што мекша, што нежнија!

Лимун и друге киселине такође су штетне, а и десни од њих бледе и молре.

Чувати их треба од сасма хладног јестива и пића, а на име, да се н. пр. након вреле јухе (чорбе) не пије што студено; јер од тога пуца емаљ и зуб ће се по мало да крњи.

И за сладор (шећер) се вели, да их квари. Говори се, да је у погледу тога чињен оглед; ставили су зуб у шећерну воду и у њој са свим је омекшао Толи-

ко је познато, да га не треба — особито не много — давати деци, пошто од њега бивају трома, лења, па изгледа: као да и — глупаве.

Личила (штрике, шминке) такође су од несретног утицаја, а по највише сирџика.

Не треба зубима лупати орахе, лешњике, грести железно и т. д.

Као најпробитачније за прање и чишћење зуба препоручује се угљен — или коре од хлеба, или од леске, а најудеснији од липе, што се и у леканици јефтино добити може под именом: Carbon tiliae; он је и најфинији, па не шкрипи. Угаљ је и с тога добар што упија (апсорбује) гасове, те — ако има од покварених зуба у устима задаха, нестаће га. Зи то треба и све шкрботине повадити. Добро је противу овога употребљавати за испирање кали-хиперманганат, што се иначе и хемичким хамелеоном зове, јер на разне начине мења боју, од којег у стакленицу (чашу) воде ваља толико усутити, док се не добије љубичаста течност; али треба лечника при томе за савет упитати. Препоручује се и т. з. Попова водица, при којој се треба чувати од лажне.

Чим се који зуб почне да квари, нека се настојава, да се предупреди за даље, или да се извади, да и остале не окужи. За прво је пломбирање. Од кадмијума (налик је на цинак) и живе прави се тесто, што се на ваздуху брзо као камен стврдне, то је плomba, за коју се сад и злато узима. Кад се зуб вади, не сме се поверити на берберина, нити сам то силом радити; јер се лако страдати може — тако је и жпвот у опасности, него ваља тражити, што искуснијер лекара. Болови су кад год и такови, да се дотични најпре наркотизује: али од тог се чувати треба.

Ко на ова главнија правила пази имаће здраве зубе — па и беле — зубе; по чврстоћа им је најпотребнија, јер шта вреди лепота, кад нема здравља?!

У духанџија су већином жути — због дима.

Зубобољи — тако рећи — нема никаква лека. Све оне многе водице, вате и т. д. немају велике вредности! Иван.

ДОПИСИ

Суботница 25. јан. 1892

Суботичка добротворна задруга Српкиња имала је одборску седницу 18. декембра 1891. године. У овој седници је коначно решено, да се ових месејећа одржи вечерња забава односно беседа 8. (20). јануара о. г. и за суделовање позову: уметник на гласовиру Др. Ј. Пачу, и за говор А. Хаџић секретар Матице српске. Први није се могао позиву одазвати због болести, а други се драговољно одазвао. Пошто се у исто време навршује 50 година, од како је заслужна и ревносна председница ове задруге г. Милица Димитријевићка ступила у брак са својим мужем г. Јов. Димитријевићем, и из тог сретног брака Српство добило неколико самосталних отмених породица са лепим и здравим подмладком, то је задруга закључила, да забави својој свечан вид даде, и да у знак признања и захвалности споји своју свечану забаву са прославом педесетогодишњице своје дичне председнице. Да би при овој беседи свирка заступљена била са уметничком снагом, позвана је уметница на гласовиру гђца Зорка Сибинкићева ученица будапешт. гласбене академије на суделовање, а за певање у двојневу и четворопеву умољене су гђе: Даринка К. Митрићева, Јулка Милосављевићева и Даринка Туранова, даље г. г. Милан Рајић, Ђорђе Продановић, Др. Душан Петровић и Т. Јозанов. За декламовање Милан Продановић правник. У течају припреме око беседе пошло је приређивачком одбору за руком придобити на суделовање извршне певаче М. Марковића члана срп. нар. позоришта и Вит. Рунића сентомашког учитеља који је певао срп. нар. песме уз јавор-гусле. Програм је овако склопљен: 1. Говор Т. Хаџића, 2. „На те мислим“ од Сл. Анастасијевићеве свира на гласовиру г. Зорка Сабинкићева. 3. „Ђулићи“ и нар. песме, сопран-соло од Толингера уз пратњу гласовира пева гђца Јулка Милосављевићева. 4. „Моја дика“ из раденичке побуне, двојневу, певају гђца Даринка Крнајска Митр.

и М. Марковић. Прати их на гласовиру Ф. Гал. 5. „Српске нар. песме“ (Стојан Јанковић) пева уз гусле Вит. Рунић из Сентомаша. — 6. „Под пенџерите“ пева М. Марковић. 7. „Зујте струнам“ од Д. Јенка певају гђца Јулка Милосављевићева и Ђорђе Продановић. 8. „Што се боре мисли моје“ свира на гласовиру Зорка Сибинкићева. Смеса српских нар. песама“ сложио Ф. Гал, певају у 4 гласа г. г. Зорка Ивковићка, Даринка Крнајска М. Даринка Туранова, Јулка Милосављевићева, Ђорђе Продановић, Милан Рајић, М. Марковић, и Тоша Јозанов уз пратњу на гласовиру.

Беседа са овим програмом одржана је 8. јануара, и испала не само сјајно него и преко сваког очекивања. Сви суделачи и суделачице извршили су своје задатке на потпуно задовољство публике, и овдашње мађ. новине а и наши јавни листови одали су достојно и заслужено признање како суделачима и суделачицама, тако и приређивачком одбору. Није нам намера овде појединце износити наше мисли о свирци и певању у I. делу беседе, јер сам већ унапред казао, да је све испало како ваља и сјајно, али једну околност, која је овде новина и изазвала је општу пажњу, морам споменути; а то је певање уз гусле г. Рунића учитеља сентомашког, који је био обучен у простом оделу народног гуслара. Како г. Рунић има јасан и милозвучан баритон, а пева са дубоким осећањем и прецизношћу, то му је појава и певање побудило опште допадање, што је публика изјавила пљескањем и изазивањем на поновљено певање. Нека прими са осталим суделачима и суделачицама нашу најтоплију хвалу на готовости, којим се позиву приређивачког одбора одазвао, и нека буде уверен, да ће га се овдашњи Срби и Буњевци, који су били на беседи, дуго с признањем сећати и задржати га у најпријатнијој успомени.

Као што је напред казано, ова је забава приређена у почасти г. Милице Ди-

митријевићке председнице суботичке доброт. задруге Српкиња и њене педесетогодишњице. Овој нарочитој пажњи, признању, захвалности и оданости задруге према својој председници, која највише заслуге има око оснивања одржања и напредовања задружног, дао је речита изреча у уводу свога говора г. Т. Хаџић. — Говор пак сам је управљен био српским матерама и њиховом најважнијем задатку: „васпитању деце“, у православном и у српском духу. Говор је овај учинио велики утисак на присутне и саслушан је запетом пажњом; јер је састављен био уметничком красноречивошћу, правилним и лепим српским слогом, језгровитом садржином и родољубивим осећањем. Желити би било, да г. Тона свој говор уступи „Ж. Свету“ да би оне искрене и родољубиве речи и поуке које су од неочењене важности, продрле у шири круг српских матера, којима је тај говор намењен. Надамо се да ће он то у интересу женскиња и учинити. С признањем и заслуженом хвалом имам још споменути, да је суделачице и суделаче из места обучио у певању наш одлични свештеник и парох администратор г. Свет Димитријевић.

Сад да пређемо на материјалну страну беседе. Од продатих улазница дошло је: 247 ф. 20 н. од добровољних прилога: 63 ф. 10 н. свега: 310 ф. 30 н. Укупни издатак износи: 216 ф. 10 н. Чист доходак беседе је: 94 ф. 20 н. Приложише: Ђуро Манојловић 3 ф. 70 н. Милорад Спаић из Митровице 3 ф. 70 н. Стеван Дунђерски из Сентомаша 3 ф. 70 н. Петар Фербах из Темерина 3 ф. 70 н. По 3 ф. Никола Денић, Душан Радић, Радивој Ковачевић из Аде, Др. Јосиф Антуновић, По 2 фор. Др. Момир Павловић из Аде, Др. Стеван Михајловић, Самко К. Манојловић, Л. Антуновићка, Божидар Вујић; по 1 ф. 70 н. Лаза Мамужић, Др. Михаило Поповић. Др. Милан Ђирић из Н. Сада; по 1 ф. Стеван Тодоровић и Миливој Каракашевић из Сомбора, Нестор Белић и Младен Гавански из Сентомаша, Стеван Секулић и Адолфа Гајгеровица, Младен Карановић, Симон Секељ, браћа Бергери, Луд. Каркец, М.

Хофманка, Јулије Цајзнер, М. Л. Леви, Херман Шулхоф, Сиг. Фаркаш, Карло Краузер, Др. Марко Ранчин, Маринков канетан и Франчић надпоручик; Јосиф Хаџић 70 н. По 50 н. Терезија Гајгер, Игњ. Енглер, К. Силаши, свега 63 ф. 10 н. Сви ови приложници нека приме овим путем топлу захвалност задруге као и суделачице: Зорка Сибинкићева, Даринка Крнајска М. и Даринка Туранова, и суделачи: Тона Хаџић, Фрањо Гал, Мих. Марковић, Витомир Рунић, Ђорђе Продановић, Милан Рајић и Тодор Јозанов. Приређивачки Одбор захваљује се г. г. Ленки Коњовићки и Марији Рајићки које су се примиле части и дужности домаћице у место одсутне председнице, даље Л. Коњовићки Ленки Батинчићки, Кристини Димитријевићки, Бојани Георгијевићки, Лили Гојковићки и Марији Зарићки, који су положили труда око растуривања улазница, а нарочито младој г. Јулки Димитријенићки, која је највише улазница продала и највише добровољна прилога скупила припада и највећа заслуга и признање за повољан материјалан исход беседе; нанослетку хвала буди и трговачким фирмама Косте Лепедата и Лазе Вујића, који су такође примили распродају улазница.

Г.

Вуковар 11. јануара 1892.

Нисам заборавила на моје обећање, ал сам мислила е ће које вештије перо саопштити вам, како је одело сиротој школеској деци подељено. Ако се не варама било је у недељу 29. новембра (11. Децембра) 1891 год. кад се искупише вредне одборнице са своје 4 часнице у стару срп. школу и ту поделише сашивено одело међу 35-ро сирочади.

Јако нас је обрадовало кад видесмо ту и јавног бележника г. Ристу Михајловића, тим је показао да му на срцу лежи наша задруга и наша сирочад, желити би било, да се и остали наши одлични Срби угледају на г. Михајловића те да више пажње нашој младој задрузи обрате, па би јој тако задатак успешније напредовао. Невидесмо ту ни једног од г. учитеља а

мислим да би ваљало, да су се том приликом бар они показали, та то су и њихова деца, ил валда нису на време извештени о томе? још да није била ту гђа учитељица Војновићка као одборкиња па не би никог било ни да у име дечице те рече: хвала! а вредне одборнице су то одиста заслужиле бар толико — од оних, којима толико чине. Подела одела од прошле године много је свечанија била, ал онда је суделовао у том г. Глиша Војновић рав. учитељ, па смо се и ове год. надали томе: зашто је сад тако немарно ова светковина обављена, не знамо, ал се надамо, да ће се идуће године све то

надокнадити. Могу вас известити и о том, да се ради на томе, да се приреди о Сретенију друштвена забава у корист благајне задружне, те ћу вас и о том у своје време известити. Опазисмо биле мало раније неке диференције међу чланицама, али се хвала богу у последње време савим изравнале, које са највећим задовољством бележим овде, и молим се Богу да се никад више не појави неслога у нашој средини јер само слога нас води срећи и напретку, која ће нам опстанак осигурати. Дакле драге сеје Српкиње порадимо и даље сложено на напретку и бољитку наше задруге то су најтоплије жеље

НАДИНЕ.

ПРЕДСТАВКА

КОЈУ СУ ПОДНЕЛЕ ДОБРОТВОРНЕ ЗАДРУГЕ СРПКИЊА ИЗ АРХИЕПИСКОПИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ И МИТРОПОЛИЈЕ СРПСКЕ, РАДИ ОСНИВАЊА ЗАВОДА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ СРПСКИХ ЗАБАВИЉА.

Високославни Школски Савете! Свима нам је познато, да је земаљски сабор краљевине Угарске денео ове године законско наређење, по коме ће наша деца већ од 2—6 године морати одлазити у државна забавишта и дадиљишта, ако ми своја не подигнемо; а кад се дете у тако раном добу пусти туђину у руке да га васпита, онда је извесно, да ће тако дете брзо и лако отупити према свему оном, што је наше, што нас диже, весели и усхићује, а пригрлити оно, што га туђи од свега, што је нашим дедовима и прадедовима тако свето и узвишено било, да су и крв своју залагали и живот свој давали на олтар својих народних светиња.

Предвиђајући те велике опасности по наш народни живот у овим крајевима усудујемо се овако узаједници као верне и искрене ћери свога народа најпонижније закуцати на врата Високославног Нар. Цркв. Школског Савета, као наше највише

аутономне просветне власти у круни св. Стевана и учитиво умолити:

Да Високосл. Н. Ц. Школски Савет изволи предстојећем Н. Ц. Сабору поднети образложен предлог, да се о трошку народном што пре оснује и подигне уз коју учитељску ил вишу девој. школу један завод, где ће се наше ћери спремати за забавиље и учитељице у овим малим школицама, те да оне буду пионери и стражари у заводима ове врсте за нашу народну индивидуалност код потоње генерације.

С најдубљим поштовањем јесмо.

У Нов. Саду 21. јуна (3. јула) 1891.

Потписале су: Новосаткиње, Ст. бечејкиње, Суботичкиње, Ађанкиње, Кикинђанке, В. Бечкеречкиње, Вршчанке, Белоцркванкиње, Сегединкиње, Вуковаркиње, Митровчанке, Инђијанкиње, Тур. Бечејкиње и Меленчанкиње.

БЕЛЕШКЕ

ИЗ ПРОСВЕТЕ.

Стручни течајеви за женске. „Школски Лист“ доноси, да је кр. хрват. влада, одјел за

богоштовље и наставу дозволила, да се уз вишу девојачку школу у Осеку заведу ови стручни течајеви: 1) једногодишњи течај за шивење

рубља руком; 2) једногодишњи течај за шивење рубља машином; 3) једногодишњи течај за шивење и кројење хаљина; 4) четирмесечни течај за глачање рубља (пеглање), 5) течај за уметне радње од једне године; 6) трговачки течај од две године.

Припомоћ срп. глувонемом заводу у Митровици. Кр. хрватска земаљ. влада дала је на заузимање и предлог срп посланика г. г. Ђуре пл. Милекића, Др. Јована Шевића и Стеве Поповића Вацког новчану припомоћ горњем срп. глуво-немом заводу, те ће тако тај наш хумани завод од сад лакше моћи вршити свој човекољубиви позив.

Трговачка школа. Срп. народ. скупштина у Београду решила је прошлог месеца, да се тамо подигне срп. виша трговачка школа. И време је било!

Девојачки институт Царице Марије на Цетињу. Ове смо године добили први штампан извештај овог вишег женског просветног завода у Црној Гори, који постоји већ 22. године и који издржава данашња руска царица Марија Теодоровна. У заводу том има осим припремног разреда још три виша разреда. Поред српског језика, и других наука, које се и у нашим вишим девојачким школама уче, уче те ученице руски језик и руску повесницу и при том и француски језик. Завод стоји под покровитељством руске царице и непосредним старањем књагиње црногорске Милене. Управитеља је гђица Софија Петровна Мертваго. Прошле шк. 1890—91 г. било је у том заводу 33 ученице, од којих су се 12 васпитавале о свом трошку, а остале о државном. Међу њима је 19 Црногорака, а остале из других крајева српских. Међу овима је само једна била рим. кат. вере, а све друге православне.

Швеђанке. У земљи Шведској дозвољено је да и женскиње уче више науке. У првој десетини, кад је та дозвола изишла, т. ј. од 1871—1881. год. било је на свеучилиштима шведским 32 слушалице, а друге десетине, од 1881—1891. год. већ 208 слушалица.

Шведска влада, изаслала је своју учитељицу гђицу Велу Ингеборгу са потпором од 700 ф. у стране земље да проучава тамо женске школе за домазлук. Кад би се на то угледао и наш народни цркв. сабор, па и српска београдска влада, врло би користили пољубаном економском положају нашега народа с ове и оне стране Саве и Дунава, јер само се тако може материјално дизати један народ, кад му отпочну домаћице рационално домазлук свој водити. Не стоји кућа на земљи, него на жени, вели и наша пословица. За то би ваљало за наш народ отворити, бар једну школу за домазлук, где би се наше домаћице спремале за свој домаћи позив.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

„Београдски Дневник“ износи један лек против дифтиритиса којим се служе с успехом сељаци у топличком округу, који се прави овако: Наструже се мало плаветна камена и онда се узме по толико ситног сумпора, нишадора и жута шећера. То се све добро измеша у беланцету од једног кокошијег јајета са две до три капи чисте комовице ракије. За тим се узме дрвце или држаље од перета, којем се врх један умота памуком и замочи у мелем, па онда маже оболело место у грлу и устима. То се чини у часу по јединпут ил двапут и за неколико часова нестане болести са свим Тврди се, да је од тог мелема оздравио сваки, који га је употребио.

РАЗНО.

Св. савска прослава обавила се и ове године на свечан начин у свим крајевима народа нашег; па и Нови Сад, као просветно средиште оностраног народа, обукао је тога дана најсвечаније руво. На служби је чинодјејствовао сам г. Михајло Грујић новоизабрани епископ горњокарловачки са многим свештенством мирског и монашког реда. После св. литургије осветила се водица у срп. вел гимназији од самог епископа и за тим су прочитана имена приложника гимназијских и онда је красно беседио млади професор те гимназије г. Тихомил Остојић о целима васпитања, који је владао у доба св. Саве и оној која данас влада, а после њега је лепо испричао живот светитаљев осмошколац г. Гедеон Дунђерски. После подне око 4 сата отворила се свечана седница „Матице Српске“ у присуству епископа М. Грујића, београдског проте Илијђа, професора вел. школе г. Јов. Туромана и многог другог отменог мушког и женског света, пред којима је г. др. Милан Савић приказао живот покој. Новака Радонића сликара и књижевника, а г. професор А. Сандић живот и рад почасног матичиног члана покој. Фрање Миклошића. Вече тога дана завршило се с лепом беседом срп. вел. гимназије, коју је приредио са својим ученицима професор Јован Грчић. И досадање су беседе гимназијске биле такве, да су пошљеле сваки пут похвалу и признање, али ова као да је надмашила све оне пређашње, јер је све тако складно и лепо текло, да је слушаоце задовољило и задивело. Нека је слава приређивачима и суделовачима! Како чујемо, и материјално је надмашила ова беседа све пређашње, јер је донела око 2000 фор. чисте добити.

Св. Сава је тако исто свечаним и лепим беседама прослављен у Грацу од друштва „Стражилова“; женском омладином у Карловцу, срп. в. девој. школом у Панчеву, срп. православ. цркв. општином у Травнику; Сарајеву, Мостару, срп.

певачким друштвом у Фочи, срп. учитељима у Ст. Стапару и т. д.

На реду су још ове забаве:

а) *Костимиран венџић* добротворне задруге Српкиња Новосаткиња, који ће се држати у недељу 16. (28.) фебруара о. г. у дворани „царице Јелисавете“. Цена од особе 1 ф. Почетак у 8 сати у вече.

б) *беседа с игранком* срп. више девој. школе у Нов. Саду, која се приређује на Сретеније 2 (14.) фебруара о. г.

в) *беседа с игранком* срп. цркв. певачког друштва у Ади на Сретеније 2. (14.) фебруара о. г. Цена од особе 80, 60, 50, 30 и 20 н. Почетак је у 8 часова у вече.

Тражи се српска забавиља за новосадско забавиште, које се мисли отворити почетком априла месеца о. год. Рок пријаве траје до 1. марта по нов. кал а плата је 350 фор, слободан стан и огрев. Која жели ово место тражити, нека до горњег рока поднесе своје крпчено писмо и сведоџбу оспособљења начелници друштвеној госпођи Јулки Радовановићки.

Дубровкиње су приредиле о св. Николи „беседу“ у корист своје благајне. Беседа је испала на опште задовољство и донела је 385 ф. 45 н. прихода.

Одликовање. Краљ. срп. намесништво одликовало је гђу *Јулију Ламбер*, која уређује у Паризу новине „Nouvelle Revue“ и која је позната у књижевности под именом: Ед. Адам, *орденом св. Саве трећег степена*.

На фонд за српско забавиште новосадско приложили су за 1892. г. „Матица Српска“: 100 фор., гђа Софија Дунђерска 50 фор., Јулка Радовановићка 20 ф.; по 5 фор. дали су: Анастасија пл. Мајна, Христина пл. Новићка, Катица пл. Новићка, Марија Милоша Димитријевића, Савка Суботићка, Јулка Јевтићка, и Вида Вулко рођ. Варађанин. По 1 ф. Ана петрик. Свега до сад за ову 1892. г. 216 ф. Кад се томе дода прилог од

1891 г. у своти од 460 ф. и интерес од 16 ф. 82. н. онда се види, да је тај фонд порастао до данас на 692 ф. 82. н.

Гђа Милица Димитријевићка врсна председница суботичке добротворне задруге Српкиња од постанка јој славила је о св. Јовану о. г. 50. годишњицу свога сретног брака. У славу тога дана држала је задруга лепу забаву и честитала је корпоративно својој председници ту срећу. И ми јој од свег срца честитамо и желимо, да још дуго поживи у кругу своје многобројне породице на радост им и на славу друге јој породице добротворне задруге. Живела!

Вела Нигринова члан краљ. срп. позоришта у Београду гостовала је између Божићнег и богојављеног празника код друштва срп. народ. позоришта у Нов. Саду у четир комада и стекла је у новосадекој публици својом симпатичном појавом и својим вештим приказивањем, опште допагање, те су и омладина и госпође новосадске тражиле начина, да јој своје допадање и у видљивом знаку покажу. Тако је омладина купила и предала јој дијадему и брош од сребра, а госпође Новосаткиње леп претен и наруквицу (бразлетну), што је врло пријатно дирнуло нашу уметницу те је у захвалним речма изјавила да ће се бављења свога у Нов. Саду за сва времена најпријатније сећати и увек захвална остати.

Бњегиня црногорска Милена отишла у јужну Француску у Ницу да опорави своје порушено здравље; тамо јој дошла из Русије у походе њена кћи војвоткиња Лајхтенбершка.

Меленачка добротворна задруга Српкиња приређује на Три Јерарха *игранку с томболом* у корист своје благајне. Цена од особе 80 н.

Девојачко друштво Српкиња Новосаткиња помложило се на 20 чланица. Предавали су још г. Александар Јорговић о физиологији дисања, г. Иван М. Поповић о основима петрографије; из манералогije најважније камење и његове употребе; право и лажно драго камење.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Сентомашкиња.

Добротворна задруга Српкиња Сентомашкиња одржала је у очи нове год. 1892. своју вечерњу забаву, која је била доста слабо посећена, но провод је на истој забави био добар.

Приход.

Од улазница 45 фор. —
Добровољних прилога 62 фор. 50

Свега 107 фор. 50

Расход 65 фор. 46

Остаје чистих 42 фор. 64

Добровољне прилоге дароваше: Сентомашка дружина за помагање и штедњу 10 фор., г.

Стева Дунђерски 5 фор., г. Јаша Дунђерски 4 фор. — По 2 фор. г. г. Др. Божа Плавшић, Шандор Јанковић, Младен Савић, Иса Иванић, Јеца Манојловића, Младен Гавански, Филеп Јожи, Лајош Бараковић, Ника Дракулић, Исидора Дунђерска. — По 1 фор. г. Ђорђе Р. Стефановић, Јоца Теофановић, Прока Каћански, Софија Продановић, Катарина Каћанска, Лаза Манојловић, Вељко Каћански, Марија Мајинска, Бура Страјић, Тоша Дунђерски, Милан Манојловић, Милош Гавански, Глиша Миковић, Аркадије Попсавин, Паја Трипковић, Миливој Лотић, Душан Ленедаг, Андрија Сарић, Бошко Кекић, Андре Геза, Софија Голупска, Персида Белића, Наста Настаћа.

Свима напред наведеним г. прилагачима

изриче се у име „добротворне задруге Српкиња Сентомашкиња“ благодарност. Одбор.

Ст. Бечејкиња.

Јануара 23. 1891 год. држана одборна седница под председништвом гђе Емилије Јоцићке председнице, а у присуству гђа: Евелине Завишић подпредсе., Кристине Хаднађеве благајкиње, Данице Поповић, Милице Дебелачки, Наталије Мравић, Меланије Сомборски, Јулијане Живковић, Персиде Петковић и Катарине Гавански одборница.

1. Госпођа председница известала је одбор о исходу одржане забаве. Наводи, како је забава врло лепо испала, како у спољњем погледу тако и у материјалном, јер на благајни је дошло које од улазница, које добровољна прилога свега 170 фор. Трошак износи 86 фор. Остало чистих 84 фор., од којих је 50 фор. уложено у „Бачко потиску штедионицу.“ Напомиње даље и то, како је дворана за игрању врло лепо и укусно украшена била, око чега су велики труд уложиле гђе Јулијана Живковић и Даринка Ковачевић, на чему им се она лепо захваљује, и предлаже: да се — како овим госпођама, тако и свима аранжерима — протоколарна благодарност изјави.

Одбор — саслушав извештај гђе председнице о забави — узео је исти на повољно знање. Исто тако усвојио је и предлог гђе председнице, којим се гђама Јулијани Живковић и Даринци Ковачевић, као и осталим аранжерима при забави протоколарно признање изрекло.

2. Гђа Председница напомиње, да је један од ћилимова, којима су били дуварови дворане застрти, случајем јако оштећен, а припада гђи Даринци Ковачевићевој, и пита: шта се у том погледу чинити има, јер није право, да именована Госпођа уз доброту своју још и оштећена буде. — По дужем саветовању — а на предлог гђе подпредседнице Евелине Завишић буде закључено:

Да гђа педпредседница са гђом благајкињом упитају за вредност ћилима, те да задруга исти од гђе Ковачевићке одкупи, а после да се путем сређака изигра. Начин, којим ће се ово спровести, оставља се гђи председници на увиђење.

3. — Гђа Председница јавља даље, да је — сходно закључку главне скупштине од 11. Нов. 1890. бр. 34. — уплатила 10 фор. као прву рату на „Српски учитељски коњикт у Н. Саду“, и подноси сврху тога поштански реценсис.

4. — Даље јавља гђа председница, како су јој многе отмене и уважене личности говориле, да би лепо и умесно било, кад би се гђа Софија Дражић рођ. у Вршцу Живановић овом приликом, кад је њено „Основно писмо“ од вис. кр. уг. министарства потврђено — са обзиром на њено добротворство према српском народу —

за почасну председницу ове „Просветне задруге“ изабрала, и ако то у задружним правилима не стоји; и како је она усљед тога са више чланица тим добротворку гђу Дражићку и без претходног одобрења од стране задруге понудила — што је ову јако обравало — у нади да ће корак овај и задружни одбор одобрити. —

Одбор се прикључио горенаведеном мњењу и једногласно и с хвалом одобрио је поступак гђе Председнице.

5. — Гђа Председница казује још, да би пре главне скупштине и рачуне задружне за 1890. г. прегледати требало, како би се могао извештај о задружном стању скупштини поднети.

Одбор се потпуно саглашава са гђом Председницом и бира гђе Даницу Поповић и Евелину Завишић, да у један дан до скупштине са гђом Председницом рачуне прегледе и извештај о њима скупштини поднесу.

6. — На питање гђе Председнице кад се мисли главна задружна скупштана сазвати? — Решецо је:

да се редовна главна скупштина „Просветне задруге Српкиња“ сазове 7. фебруара о. г. у 2 чача после подне.

7. — За тим је одборкиња гђа Даница Поповић пријавила као нове чланице: гђе Марију Жекић, Милицу Богдановић, Даницу Јовановић и сунругу Симе и Лазе Милованова Љубицу и Лекеу, што је одбор примио и наредио, да од 1. марта по римском имају почети уплаћивати уписнину и месечне улоге.

8. — Гђа Председница јавља даље, да је и за ову годину претплатила задругу на лист „Женски Свет“, који у Новом Саду излази са 1 фор. на целу годину.

9. — При извештају гђе председнице о задружном забавишту напомиње се: да у забавишту има за сад 10 деце; даље саопштава гђа председница усмену молбу овдашњег становника Мише Џигурског кројача, којом моли: да се и његово дете прими у забавиште бесплатно, пошто као сиромах, а поред тога многобројном породицом оптерећен, не може одређену такву плаћати.

Извештај гђе Председнице о забавишту као и молба Мише Џигурског узима се на одобравајући знање.

Из записника извадио

С. Ж.

Кикинђанака.

Добротвора задруга у В. Кикинди продужила је свој рад у одборској седници од 13. (25.) децембра 1890. под председништвом своје председнице гђе Нине Петровићке у којој је, међу осталим, поднео тајник г. Михајло Косић извештај, да се на молбу његово један одбор угледних лица у месту изјаснио, да би ваљало што пре подићи забавиште српско у месту, за коју је цел вотирала већ политична

општина и црквена општина по 400 фор. годашње припомоћи. Поводом тим решио је одбор, да се одмах стечај распише за забавиљу, и ако се не пријави ни једна особљена, да се уз припомоћ задружну од 120 фор изашље у Будапешту једна приправница на три месеца, да се спреми предходно за тај позив, али да је по повратку своје дужна делати на овом заводу бар три године дана. Забавиља пак да има плату од 400 фор. слободан стан и огрев.

У истој седници је поднела председница извештај о томе, да председник кр. суда не дозвољава, да се у куријалној сали држи „венчић“, те ће се тако приредити венчић у очи нове године у просторијама „касине“.

На молбу удове учитељке из Т. С. Миклуша Катинке Чобановићке дата је припомоћ од 5 ф. њеној кћери Зорки ученици П. разр. државне грађ. девој. школе.

У истој седници заказана је редовна главскупштина 20. децем. 1890. (1. јануара 1891.) за коју се спремио овакав предлог прорачуна за 1891. год. за редовне потребе. Примање: 1095 фор. Издавање 1050 фор. а за забавиште: Примање: 1548 фор. 10 нов. а издавање: 1180 ф. и то припомоћ учитељици да слуша тецај: 120 фор.; плата: 400 фор.; стан: 300 фор.; наме-

штај: 200 фор.; огрев: 100 фор.; послуга: 60 форината.

Меленчанке.

Добротворна задруга Меленчанака конституисала се овако: За *председницу* изабрана је гђа Катинка пл Трифунац; за *подпредседницу*: Софија Чокрљан; за *благајкињу*: Зорка Николићка, за тајника: Паја Таназевић; за *ирегледачице*: Ема Теодоровићка, Мила Маркушева и Софија Радосављевићка; за *одборнице*: Берта Илићка, Анка Петровићка, Драга Бибићка, Дафина Гранићка, Јулка Јовановићка, Софија Пејићка, Ленка Таназевићка, Зорка Милошева, Персида Субићка, Александра Мијина, Драгиња Антонијевићева учитељица и Даринка Брэдваровићева учитељица.

Глава скупштина ове задруге држана 19. (31.) децембра пр. г. решила је, да се приреди у корист благајне друштвене на три Јерарха једна игранка с тоболом и надамо се, да ће бити добро посећена ова забава.

Јављам вам још, да полит. општина није до сад никаква решења донела у погледу потпоре и припомоћи за забавиште, а док отуда не добијемо помоћ, не можемо се усудити да приступимо отварању забавишта, јер смо за то сами одвећ слаби.

П. Т.

ЗАБАВА.

ГОРКА НАСЛАДА.

Гавршена свирка ти је
 Такве песме изводила,
 Тако лепе мелодије,
 Да ме чисто опчинила!

Играли ти и летели
 По диркама снег-прстићи...
 Погледи ми нису могли
 И крај воље с њих се дићи.

Пливао сам, душо, тада
 У чаробним сладостима,
 Но тајног се са свим јада
 Не отресох ни у њима!

Гараве ти спазих очи, —
 Какве силе отуд вире!
 То су дивне мајеке ноћи,
 Што ме удиљ узнемире!

Гледао сам плаву косу —
 Ка' од сухог да је злата —,

Где се нежним прамом осу
 Око твога лабуд-врата.

То је зрачан, ведар данак,
 Што ми јаву на ум гања;
 С ње ми бега машти санак,
 У ком сва су радовања!

Недра ми се колебаху,
 Дихање им тешко паде;
 Срце дрхта... у том страху
 Већ мнидијаж, е ми стаде!

Ао: грозе и страхоте!...
 Из ока ми суза каву,
 А дубок се уздах оте —
 И у томе бол одлану.

Чега ми је тако жао?...
 Не треба ми ни мислити,
 Што сам онда прошаптао:
 Никад не ће моја бити!

Ив. М. Шоковић.

КО ЋЕ КАО БОГ?!

В гостионицу код „Ловачког рога“, што лежи поред краснога шеталишта града Н., долазило је сваки дан извесно мушко друштво на обед и вечеру. Било је неколико момака — између њих и проседих — и два удовца, оба већ у седамдесетим годинама.

Споменути гости по својој занимању веома се разликовали, а далеко више по нарави, с тога се често дешавало и доста занимљивих појава. Ту је умировљених војничких часника, ту лечника, новинара, учитеља, правника, трговаца, па нашао се и сликар и „стихоковац“! Заиста лепо шаренило! Као год што сам га овде у највећем нeredу збркао, тако је то друштво и по нарави неједнако; овај флегма, онај сангвиник, овде меланхолик, онде опет колеричан и уз то и нервозан!

Најмлађи је око двадесет и пет, а најстарији преко шездесет и више лета имао, па ипак је тај старкеља најживљи и не престано најрасположенији бивао! Разлика у годинама тих појединих особа није се тако примећавала, као та у њиховој унутрашњости.

Може ли се — дакле — игде интересантије водити, него у таквом друштву, особито онда, кад му је сваки члан добре воље па и онда, кад не није вина?!

Што се пак њиховог спољашњег изгледа тиче, није требе, да вам их описујем, — обични људи... средњег узраста, пристојног одела, црномањсти, смеђи и плави, с краћим, или дужим брцима, у гдеког и брада, кад год и наочари, или цвикер, — е, ко би их све изређао и описао?! У осталом — не би вас то ни занимало. А како су се звали? Најбоље је, да прећутим, — не ћу, да их одам; тек ћу вам толико рећи, да је председник стола био онај живахни старац — по имену Јовановић, — е је тако распрострањено српско презиме, да вам толико могу без и најмањег зазора казати, јер сам уверен, да га ни по томе не ћете сазнати, кад их је само у нашој улици три-четири!

И ако је толико разноликости међу

њима, ипак су се за то одликовали као ваљани, узорити Срби; сви су били истога мишљења и уверења, да су браћа и да као такви ваља да раде сваки у свом кругу на свом пољу оно, што ће подичити српско име, што ће користити општој српској мисли.

Поведе ли се поред тога по који пут разговор и о политици, што је ретко било, сликар и његов сусед, онај вртлар, чинили се и невешти; је ли се претресало о девојкама, о љубави и забавама, већином су доктори и сиромашнији ћутали, па и сами искусни удовци; почне ли се н. пр. о букарима, о настави, тад би фелтониста, који се као у највећој самоћи и тишини задубљивао у снове, а при том се често немирно трзао, ударио у мали, у најситнији „фарбао“ са оним братом из Црне Горе за каву истога придева, препирући се с њиме једнако о томе, да се знањем игра, да то само вреди, а карте не чине ништа — и т. д.

Таквом приликом почне и учитељ тога друштва да прича догађај из свога живота, што је и остале тако занимало, да су чак и карташи заћутали и слушали. Он поче овако:

— Оца сам рано изгубио, једва га памтим. Иза њега није нам остало никаква имања. Ја сам био јединче у родитеља Сирота мајка шила је и прала, да би ме могла школовати и гледала је у мени своју једину узданицу.

Становали смо са свим на крају вароши К. у малој, али чистој и сретној кућици; Бог нам давао, колико смо требали, па, узајамно тешећи се, били смо у неколико и сретни!

Ни то није дуго трајало. Ишао сам у четврти разред гимназије, кад ми је добра наана умрла. Назебла и за недељу дана угасио јој се живот....

Можете мислити, како сам се осећао! Нигде никог од родбине, а за сиромаша се и тако слабо ко отима.

Требало је да продужим школу, да свршим бар IV. разред, кад сам почео, а како ћу, иза мајке није остало ни

пребијене потуре! Али где је несреће, ту и среће има, вели наша пословица, па тако се и у тој голомој невољи мојој нашло добрих људи, који су ми давали храну, што сам поучавао њихову децу, а неко се постарао, те сам и неку малу општинску стипендију имао, па сам тако таворио свој чемеран живот.

Свршила се и та година, па скоро да прође и двомесечни одмор, а ја не знам, куда ћу?! Срце и жеља ме вукла у С. на учитељштите; али како ћу, с чим ћу? Плакао сам и већ почео — да очајавам!

Јурио сам сваки дан по улицама као вап себе, а нисам знао: за што и камо? Прођем тако једног понедеоника кроз црквену порту, а из цркве се чуо диван глас старог учитеља како поји онај прокимен: „Господь оуслишитъ мѧ, внигда воззвати ми къ Нѧмъ, што на српски значи: Господ ће ме услишати, кад му зазовем... Стајао сам... Осетим, да мрави пролазе кроз мене, коса ми се дизала... Пало ми на ум, да се већ неколико дана нисам, по свом обичају, Богу помолио. Стидео сам се од самога себе... Одмах уђем у храм, где се и по трећи пут разлегао речени стих; одем у певницу, да помогнем староме господину, јер сам увек радо појао.

Заборавио сам тада на све патње и јаде.

Кад се и „отпуст“ дао, изиде преда ме добри свештеник, пружи ми пријатељски десницу и похвали ме, да лепо појем. Пољубим га у руку и запитам, шта му ради син, мој саученик?

— Здрав је, хвала Богу! Спремам га за препарандију, време је ту. — Баш добро! Сетио сам се. Чујем, да ћеш и ти у препарандију, па би ли био тако добар, да се примиш, да попазиш тамо на мога Стевана, — још је детињаст!

-- Пречасни господине! — одговорим ја, тешко ћу отићи у препарандију; ја немам с чим. И сузе ми потекоше.

— Не старај се, синко! Моја је брига то. Ја сам баш рад, да ми будеш са Стеваном заједно на стану, па за то не ћеш плаћати ништа, а наћи ће се још честитих општинара, од којих ћу ти скуцавати месечну припомоћ... само буди дебар као до сад и учи, као што си и до сад, а

ја имам својих пријатеља, па ћемо гледати, да ти се подари и која стипендија.

— Хвала вам, пречасни господине! Не ћу вас нигад заборавити!

Од радости нисам се скоро ни опростио с њим, него сам потрчао на гробље, матери и оцу, да им поручим, како још има добрих људи на свету.

— Моје топле молитве пратиле су благодарне сузе, које сам сипао на очину и материну гробницу, да их подсети, да се и они моле Богу за мене — и моје добротворе.

На неколико дана за тим, баш кад ћу да полазим у С. и кад сам полазио к пароху на ручак, изиђе преда ме гимназијски послужитељ и рече ми, да дођем к управитељу.

Ту затечем једног страног пуковника; кога сам, судећи по униформи, држао, да је Рус.

Учтиво се јавим.

Обојица ме љубазно отпоздраве, па ће онда г. управитељ:

— „Чујем, синко, да ћеш у учитељску школу?

— Ако да Бог!

— А како ћеш се издржавати?

— Господин свештеник наш обрекао ми је, да ће се он старати за мене.

— Али кажи ми, синко, сад, е да ли ти је кад покојна мати причала што о неком свом брату?

— Јесте сећам се. Говорила је, да се о револуцији 1848. г. храбро и одважно борио и да га је од тога времена нестало; шта је с њим, не зна се, а нико није ни чуо, ни видео, да је погинуо.

— Ево га сад ту! — повиче странац и две крупне сузе скотрљаше му се низ образе. — Ходи у загрљај ујаку! — Плакао сам ја, плакао је ујак, а видео сам, како и управитељ гледа кроз дугу шарну. Дирљив је то приказ био! — Кад мало дођосмо к себи, онда ће ујак да ми прича:

— Прошло је двадесет година, од како сам отишао у Русију и тамо за кратко време поручиком постао. Срећа ме је послужила и у војсци сам брзо напредовао. Али срце ме вукло овамо и једва сам чекао, да добијем прилику, да видим и за-

вичај и својгу — и ево ми, Бог удели сад прилику, ал, на жалост нисам затекао све, што сам желео видети. Ту уздахне дубоко... „Но шта ћемо, Божија је воља. — У суботу ћемо давати парастос незаборављеним покојницима, пак ћемо онда, у име Божије у С. куда си наумио. Све сам дознао и распитао. Сад је моја брига за тебе“...

— О, драги ујаче! — јецао сам и грлио га.

— Ја се морам, чедо моје, опет у Москву вратити; али то нека те не жалости! Стараћу се за тебе и отуда. Бог ми је дао доста иметка, а немам порода. Школски одмор ћеш код мене проводити.

За тим се опростимо са г. управитељем и одемо г. пароху заједно на ручак, Те дане не ћу никад заборавити!

Ујак ме је допратио у С., ту ме је лепо сместио и трећи дан отишао у Русију. С тешким срцем сам се растао с

њиме, тешећи се инак, што ћу га након десет месеци опет видети.

Са свештениковим сином живео сам као с братом. Био сам нешто старији од њега и он ме је лепо слушао. Отац му се потпуно задовољним осећао.

Кад сам треће године за тим учитељштите свршавао, добијем глас из Русије, да ми је мој велики добротвор умрло.

И данас се молим Богу за његову душу.

Шта му је са добром, нисам чуо, а нисам се ни распитивао.

Добио сам добру сведочбу и ваљано место, на сам увек, што је главно, потпуно задовољан.

Друштво је гануто било овим истинитим догађајем. Сви су ћутали а учитељ заврши:

— Ко ће као Бог! па запоје из гласа: „Господи оуслиши мѣ, внигда воззвѣтими къ Нѣмѣ!“ а друштво за њим, те се после продужи појање.

И. П.

Живот?... у то море
Отиснут' лаки брод, ..
Где толко промена ствара
И трен, и дан и год...

Где кратким часовима
У срећном ромору,
Служит' је дуго беду,
Ту страшну твору!

Ил' горка стрела јада
Не тражи тамо пљен,
Где је срећа, дар са неба,
Разгања сваку сен?...

Па ведар обзор никад,
Зар не мож' покрит' мрак?
Ој! варљивога сунца,
Варљиви то је зрак!...

Животних брига вали,
Ил' несудаће гром,
Ненадно згради среће
Приправит' може слом!

А необуздан вртлог
Вихора очајног,

М. Н. У.

Стргат' је може цветак
Са стабла ружичног.

А на њем' остат' само
Бодљикаст' сухи трн,
А живот с' тога постат'
Ко сенка пакла при!...

У живот?... и на срце м'
На разум и дух цео,
Теретна нека сета
Намакла при вео!...

* * *

И кресну мис'о једна
Кроз овог вела ноћ,
Ко да је с' неба плава
Задахну света моћ!

И осили се када
Њом блисну дивни смер,
— Преброди васиону, ..
Отвори рајску двер!

Целива смерно престо,
Разумеде је Бог! ..
— Небеска милост, мис'о,
С подножја небеског! —

И рука благог Творца
Роснула капи две
С извора *иобратимства*,
С' те српске светиње!

Т. Вечеј.

И напојих се дахом
Промисла Божијег,
Схватајућ' овај појам
Узвишен, нескврн, свет!

Узвишен, јер пореклом
Из раја небеског,
А свет и пресвет, јер сам
Благослови га... Бог!

Д. Брашованова.

ЊИЖЕВНОСТ.

„Породица“, лист за родитеље. 1. број. 1. година. Излази у Београду два пут месечно 1. и 15. Уредник: К. Петровић писар министар. нар. привреде. Уређивачки одбор: Н. Р. Поповић, К. Петровић, Ђ. С. Којић и Јов. П. Јовановић. Цена је на годину 4 дин. на по год. 2 дин. а за друге земље годишње 3 фор.

У васпитању народном има претежан улив породица; ни школа, ни црква, ни друштво, ни књижевност не могу на човека особито у прво детињско доба у тој мери упливисати, као породица. А то је и појатно. Дете ту одрасте, ту проговори, ту разум свој ојача, ту душу и срце напаја првим и најснажнијим утисцима. Што човек сазна за првих 6-7 година, сарамерно не научи толико после за сво друго доба живота свога. По томе је оно доба од рођења до 7. године за сваког човека најважније и често одесудно по његово васпитање; а у том добу се најмање пази, најмање мисли о том важном задатку, па се за то највише и греша против васпитних начела.

Горњи лист „Породица“ покреће се у тој

намери, да попуни ту празнину у нашем друштвеном и народном животу да пружи родитељима и околини дечијој поуке, како ће свој васпитни задатак вршити у том првом дечијем добу, док су на дому, а уједно тежи, да доведе у што тешњи и што ближи одношај школу и кућу, та два најважнија фактора човечијег образовања и васпитања.

Први број тога листа даје нам својом сажетом и распоредом довољно гаранције, да је смер управљен добрим путем, јер доноси лене поуке о физичком и интелектуалном васпитању; писма родитељима, да пазе на своју децу кад одлазе и долазе из школе; нешто о предохрани против дифтерије; неке припреме за читање и друге белешке, које служе деци и родитељима за поуку и базу.

Ми се по свему надамо, да ће овај лист служити на добро срп. родитељима у погледу васпитног им задатка и препоручујемо га нашим родитељима. Само би и издавачима напоменули, да узму мало јачи папир за тај лист, јер он треба да иде кроз многе руке. А. В.

ЧИТУЉА.

Персида удова Малешевић рођ. Николић из Сенте, мати нашег познатог публицисте, председника сенђанске цркв. општине, адвоката и великог пријатеља наших јавних народних интереса *Др. Стеве Малешевића* преминула је у кругу своје многобројне унучади и праунучади 29. децембра 1891. год. у 85. години живота свога. Беше скромна, питома душа, примерна мати и добра Српкиња. Нека је преблasi Бог прими у рајске насладе!

Јованка Дорословац, вишегодишња благајкиња вкикиндске добротворне задруге Српкиња и ревносна чланица исте задруге све од постанка њена, преминула је 23. јануара о. г. Беше добра душа, верна супруга, ваљана Српкиња. Бог јој дао рајска насеља!

Павле Димић парох башахидеки, преминуо је 18. јануара о. г. у својој 44. години. Беше то један од најотличнијих наших свештеника. Још као богослов обављао је 4-5 година бележничко звање у темишарској епархији; а од како је постао свештеником одликован је поверењем народним у три пут за наш народни цркв. сабор, где је год. 1879. био и перовођа а

1885. члан одбора петнаесторице и референт о дотације свештенства. Осим тога беше примеран отац и муж, добар пастир стада свога, одушевљен родољуб, искрен друг и пријатељ, једном речи ваљан човек, те рецимо му сви: лака ти црна земља била!

Меланија Гранићка рођ. Лаковић. При кључву листа стиже нам црни лист из В. Кикинде, који јавља, да се упокојила тамо ваљана Српкиња и верна супруга вкикиндског адвоката, отличног грађанина и бившег посланика на нашем народ. цркв. сабору г. др Ранка Гранића. Мир пепелу њеном!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

„*Ђаче*“, тако се зове лист, што од више година излази са илустрацијама у Београду под уредништвом тамошњег учитеља г. Петра М. Никетића једанпут месечно. Поменути госп. уредник и власник тог листа рад је, да издаје исти лист у двапут месечно од почетка ове 1892. г. ако нађе још толико претплатника, да му се бар штампа плати за тај умножени број, а по досадању цену, т. ј. по 2 динара годишње или по 1 фор. за све српске земље, а за стра-

не земље 4 динара. Ми смо имали прилике да видимо и да читамо исти лист и он одговара потпуно своме задатку, те га препоручујемо родитељима и учитељима нашим. Претплата се шаље у плаћеном писму на уредника, писарска улица бр. 16. на Врачару у Београд.

»**Шаљивчина**«. Под овим насловом почео је од децембра месеца пр. год. да излази у Београду недељни илустрован шаљиви лист, који се неће бавити политичним и личним питањима. Главни је сарадник познати шаљивчина г. Стеван Ј. Јевтић, а уредник и власник је г. Светозар Николић. Цена за претплатнике „Дневног листа“ 6 динара а за друге 10 дин или 6 фор. годишње.

Извештај о дјевојачком Царице Марије институту на Цетињу, на крају његове 22. а школ. 1890—91 године. Приредио професор Ж. Драговић. Цетиње, књ. црн. државна штампарија 1891.

— Позив на претплату. Рад сам издати на свијет моју књигу под насловом: „Српске народне умотворине.“ 1. „Српске народне севдалинке.“ Из ковчежића: Мар. С. Поповића — Родољуба. Исте сам пјесме покупио по: Пљевљу, Стоцу и Фочи, којијех има близу двије стотине. Чист приход — пошто се одбију штампарски трошкови, намијењен је у корист фонда за подизање српског књижевног друштва у Босни и Херцеговини. Пјесме су све љепша од љепше, а пошто су намењене у корист патриотичног српског друштва, то се надам обилатом одзиву од стране дичнијех Срба родољуба и Српкиња, са свијех страна, ће Срби живе Ја не тражим себи никакву плату ни награду; једина ће ми награда бити, да се што више скупи претплатника, јер ако се не скупи повећи број претплатника, није онда од важности ни књигу штампати. Те дакле излазак горње књиге зависиће једино од предплате. Кома у грудима куца српско срце за овамошњом браћом Србима у Босни и Херцеговини, похитаће са претплатом, те потпомоћи ово моје скромно дјело, а тијем ће показати, да српски осјећа и да на олтар српске просвете неће пожалити ни труда, ни муке око скупљања претплатника. Књига ће изнијети од 10—12 штампанијех табака, на чистој и укусној артији, а стаје само 60 новчића. Рок претплате трајаће до 15. марта 1892. год. Те ако буде обилат одзив и штапаће се, не буде ли одзива, новци ће се свима претплатницима вратити. Новци се у напријед шаљу. Скупљачима свака једанаеста књига иде на дар. Ко на само наручи, молим нек пошаље још 10 новчића, да му се у крестоплету пошаље. Још једном молим сваког брата Србина — родољуба и сестру Српкињу, да скупе кога претплатника, како би и друге моје књиге — у име Божије угледале свијета. Новци се шаљу: Књијарници и штампарији Браће Јовановића у

Панчеву. Молим славна уредништва српскије листова, да овај позив у својии листовима штампају. Фоча, у Херцеговини, на дан св. Николаја 1891. год. Са високопоштовањем Марко С. Поповић српски учитељ.

ПОРУКА.

I.

Поштоване госпође и господа из Нов. Сада, који се обвезали, да ће за три године по 5 ф. и више уплаћивати у фонд новосадског српског оводруштвеног забавишта умољавају се, да изволу непосредно своје друге овогодишње рате послати госпођи Јул. Радовановићки начелници задружној.

II.

Овај 2. број добиће још сви лањски претплатници, који нам нису вратили лист и нису ништа поручили и умаљавамо их, да нам до 1. марта или врате добивене бројеве или пошљу претплату. Који враћају лист, молимо да врате са својом адресом јер иначе не можемо знати од кога долази и кога да бришемо. 3. број ће добити после само они, који нам се јаве да ће држати лист или који пошљу донде претплату.

Уредништво.

ОДГОВОРИ.

Гђи Лујзи Марић, Крагујевац. Примерак „Жен. Света“ који сте предплатили за једну добру ученицу нашу, поклонили смо Даринки Димитријевићевој ученици IV. разр. новосадске више девој. школе, на чему Вам се она и ми топло захваљујемо.

Гђи Катинки ил. Еремићки, В. Кикинда. Четир примерка „Жен. Света“, што сте за дар предплатили, поклонили смо, по Вашој жељи, један овде у Нов. Саду ученици II. разр. више девој. школе Зорки Обреновој, један у Београд, да управа тамошње више девој. школе поклони својој једној доброј ученици, један у Дубровник који је предат гђици Олги Ракића тамошњој приправници и један у Сарајево за тамошњу срп. вишу девој. школу. Хвала Вам у име свију ових ученица!

Гђи Праштало у Прњавору. Лепа Вам хвала на труду; примили смо имена од 22 претплатника и новце за њих. Да тако лепо схваћају све наше Српкиње свој позив у друштву, да леко би више добра било у народу.

Гђи Д. Кикинда. Хвала Вам на пошљци. Употребићемо.

Г. Др. Васи Булићу Смедерево. Примили смо списак у 59 претплатника и 153:5 динара од којих смо предали књијари Луке Јоцића овде 6 дин. у име претплате на „Стражилово“ за г. Перу Станојевића. Хвала Вам врли родољубе и пријатељу на труду!